

VERZAMELDE VERHALEN

Eerste druk januari 2026

© Copyright 2026 Vertaling: RIA VAN HENGEL EN UITGEVERIJ
VAN OORSCHOT, AMSTERDAM

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of open-
baargemaakt, op welke wijze ook, zonder voorafgaande schrifte-
lijke toestemming van de uitgever.

Thomas Mann

Verzamelde verhalen

Vertaald door Ria van Hengel

Uitgeverij Van Oorschot
Amsterdam

Inhoud

7	Gevallen
38	De wil tot geluk
55	Teleurstelling
62	De dood
69	De kleine heer Friedemann
97	De paljas
129	Tobias Mindernickel
139	De kleerkast
149	Gewroken
155	Wiesje
173	Het pad naar het kerkhof
183	Gladius Dei
201	Tristan
246	De hongerenden
254	Tonio Kröger
318	Het wonderkind
328	Een geluk
341	Bij de profeet
350	Walsungbloed
380	Anekdote
385	Het treinongeluk
395	Hoe Jappe en Do Escobar met elkaar knokten
411	De dood in Venetië
491	Chaos en vroeg leed
529	Mario en de tovenaars

581 De verwisselde hoofden

673 De wet

741 *Verantwoording van de vertaalster*

Gevallen

Wij vieren waren weer helemaal onder elkaar.

De kleine Meysenberg was deze keer gastheer. In zijn atelier was het bijzonder charmant souperen.

Het was een zonderlinge ruimte, in een unieke stijl ingericht: een bizarre kunstenaarsmanie. Etruskische en Japanse vazen, Spaanse waaiers en dolken, Chinese parasols en Italiaanse mandolines, Afrikaanse schelphoorns en kleine antieke beeldjes, kleurige rococo-snuisterijen en wassen madonna's, oude kopergravures en producten van Meysenbergs eigen penseel – dat alles bevond zich overal in de ruimte op tafels, etagères, consoles en aan de muren, die bovendien net zoals de vloer bedekt waren met dikke oosterse tapijten en verbleekte geborduurde zijden stoffen, gearrangeerd in schreeuwende samenstellingen, die als het ware met vingers naar zichzelf wezen.

Wij vieren, dat wil zeggen de kleine, beweeglijke Meysenberg met zijn bruine krullen, Laube, de piepjonge, blonde, idealistische econoom, die waar hij ook ging of stond betogen hield over hoe enorm gerechtvaardigd de vrouwenemancipatie wel niet was, dan dokter Selten en ik – wij vieren hadden ons dus midden in het atelier op de meest uiteenlopende zitrichtingen rondom de zware mahoniehouten tafel gegroepeerd en deden ons al geruime tijd tegoed aan het voortreffelijke menu dat de geniale gastheer voor ons had gecomponeerd. Aan de wijnen misschien nog meer. Meysenberg had weer eens uitgepakt.

De dokter zat in een grote, met antiek houtsnijwerk versierde kerkstoel, waarover hij zich voortdurend op zijn scherpe manier vrolijk maakte. Hij was de ironicus van de groep. Kennis van en

minachting voor de wereld zat in al zijn schampere gebaren. Hij was de oudste van ons vieren. Waarschijnlijk al rond de dertig. Ook had hij het meest ‘geleefd’. ‘Woest!’ zei Meysenberg, ‘maar hij is amusant.’

Dat ‘woest’ was de dokter inderdaad wel enigszins aan te zien. Zijn ogen hadden een soort wazige glans, en zijn zwarte, kortgeknipte haar vertoonde bij de kruin al een kleine kale plek. Zijn gezicht, dat uitliep in een puntig geknipte baard, liet van de neus naar de mondhoecken een paar spottende trekken zien, die er soms zelfs een bittere nadruk aan konden geven. –

Bij de roquefort zaten we alweer midden in de ‘diepe gesprekken’. Selten noemde die zo, met de geringschattende hoon van een man die zich, zoals hij zei, allang uitsluitend hield aan deze filosofie: geniet zonder enige twijfel en scrupules van het door de regie daarboven weinig omzichtig geënceneerde leven op aarde en haal dan je schouders op en vraag: ‘Nou en?’

Maar Laube, langs handige omwegen precies bij zijn stokpaardje uitgekomen, was alweer helemaal buiten zichzelf en zat vanuit zijn diepe fauteuil wanhopig in de lucht te gebaren.

‘Dat is het nou net! Dat is het nou net! Die schandelijke maatschappelijke positie van *das Weib*’ (hij zei in dit verband nooit *Frau*, maar altijd *Weib*, omdat dat natuurwetenschappelijker klonk) ‘is geworteld in de vooroordelen, de stomme vooroordelen van de samenleving!’

‘Proost!’ sprak Selten heel zacht en meewarig en hij goot een glas rode wijn naar binnen.

Dat ontnam de beste jongen zijn laatste kalmte.

‘Ach jij! Ach jij!’ viel hij uit, ‘ouwe cynicus! Met jou valt niet te praten! Maar jullie,’ zo wendde hij zich uitdagend tot Meysenberg en mij, ‘jullie moeten me gelijk geven! Ja of nee?!’

Meysenberg schildte een sinaasappel.

‘Min of meer absoluut zeker,’ zei hij stellig.

‘Ga door,’ moedigde ik de spreker aan. Hij moest eerst zijn verhaal weer eens kwijt, eerder liet hij ons toch niet met rust.

‘In de stomme vooroordelen en de geboorneerde onrechtvaardigheid van de samenleving, zeg ik! Al die kleinigheden – mijn

god, het is zo belachelijk. Dat ze nu meisjesgymnasia gaan oprichten en vrouwen aanstellen als telegrafistes of zoiets – wat zegt dat nou. Maar in het algemeen, in het algemeen! Wat een opvattingen! Bijvoorbeeld wat het erotische, het seksuele betreft, wat een bekrompen barbaarsheid!’

‘Zo,’ zei de dokter opgelucht terwijl hij zijn servet weglegde, ‘nu wordt het tenminste amusant.’

Laube keurde hem geen blik waardig.

‘Kijk,’ vervolgde hij indringend, en hij zwaaide met een grote dessertbonbon, die hij daarna met een gewichtig gebaar in zijn mond stopte, ‘kijk, als twee mensen van elkaar houden en hij verleidt het meisje, dan blijft hij een achtenswaardig man, hij is zelfs heel kranig geweest – vervloekte kerel! Maar de vrouw is een verlorene, door de maatschappij uitgestoten, vogelvrij verklaard, gevallen. Ja, ge-val-len! Wat is de morele basis van zo’n manier van denken?! Is de man niet evengoed gevallen? Ja, heeft hij zich niet eerlozer gedragen dan de vrouw?! Nou, wat vinden jullie! Vooruit, zeg eens wat!’

Meysenberg keek nadenkend de rook van zijn sigaret na.

‘Eigenlijk heb je wel gelijk,’ zei hij goedmoedig.

Laube triomfeerde over zijn hele gezicht.

‘Ja hè! Ja hè?’ herhaalde hij alleen maar steeds. ‘Wat is de zedelijke rechtvaardiging van zo’n oordeel?’

Ik keek naar dokter Selten. Hij was helemaal stil geworden. Terwijl hij met twee handen een broodballetje draaide, keek hij met die bittere gelaatsuitdrukking van hem omlaag.

‘Laten we van tafel gaan,’ zei hij toen rustig, ‘ik wil jullie een verhaal vertellen.’ –

We hadden de eettafel opzijgeschoven en ons geïnstalleerd in de praathoeke achter in de kamer, die gezellig was gemaakt met kleedjes en kleine fauteuils. Een hanglamp vulde de ruimte met een blauwachtig schemerlicht. Er hing al een zacht golvende laag sigarettenrook onder het plafond.

‘Nou, steek van wal,’ zei Meysenberg, terwijl hij vier glaasjes vulde met zijn Franse benedictine.

‘Ja, nu we het hierover hebben, wil ik jullie dat verhaal graag

eens vertellen,’ zei de dokter, ‘kant-en-klaar in de vorm van een novelle. Jullie weten dat ik me daar ooit mee bezig heb gehouden.’

Ik kon zijn gezicht niet goed zien. Hij zat, met zijn benen over elkaar, zijn handen in de zijzakken van zijn jasje, achterover in zijn fauteuil en keek kalm omhoog naar de blauwe hanglamp.

‘De held van mijn verhaal,’ begon hij na een poosje, ‘had in zijn kleine Noord-Duitse vaderstad zijn gymnasiumdiploma gehaald. Op zijn negentiende of twintigste ging hij naar de universiteit in P., een vrij grote stad in Zuid-Duitsland.

Hij was de volmaakte “goeie vent”. Niemand kon ooit boos op hem zijn. Opgewekt en goedmoedig-tolerant als hij was, was hij meteen de lieveling van al zijn kameraden. Hij was knap, slank, had zachte gelaatstrekken, vrolijke bruine ogen en zacht gewelfde lippen, waarboven het begin van een snor zichtbaar was. Als hij met zijn lichte ronde hoed achter op zijn zwarte krullen, zijn handen in zijn broekzakken, door de straten flaneerde, nieuwsgierig om zich heen kijkend, wierpen de meisjes hem verliefde blikken toe.

En hij was onschuldig – zuiver naar lichaam en naar ziel. Met Tilly kon hij van zichzelf zeggen dat hij nog geen slag had verloren en geen vrouw had aangeraakt. Het eerste omdat hij daar nog geen gelegenheid voor had gehad en het tweede omdat hij daar eveneens nog geen gelegenheid voor had gehad. –

Hij was nauwelijks veertien dagen in P. toen hij natuurlijk verliefd werd. Niet op een serveerster, wat gebruikelijk is, maar op een jonge actrice, ene juffrouw Weltner, die naïeve-minnaressenrollen speelde aan het Goethe-Theater.

Als je de dronk van de jeugd in je lichaam hebt, dan zie je, zoals de dichter treffend opmerkt, een Helena in iedere vrouw; maar dit meisje was werkelijk mooi. Een kinderlijk tenger figuur, matblonde haren, trouwhartige, vrolijke grijsblauwe ogen, een fijn neusje, een onschuldig-zoete mond en een zachte ronde kin.

Hij werd om te beginnen verliefd op haar gezicht, vervolgens op haar handen, vervolgens op haar armen, die hij soms naakt

zag als ze een antieke rol speelde – en op een dag had hij het hele meisje lief. Ook haar ziel, die hij nog niet eens kende.

Zijn liefde kostte hem handenvol geld. Minstens om de avond had hij een parketplaats in het Goethe-Theater. Ieder ogenblik moest hij zijn mama om geld vragen, waarvoor hij de meest avontuurlijke verklaringen verzoon. Maar hij loog immers om haar. Dat verontschuldigde alles.

Toen hij wist dat hij van haar hield, was het eerste wat hij deed gedichten schrijven. De bekende Duitse “stille lyriek”. Daarmee zat hij vaak tot laat in de avond tussen zijn boeken. Alleen het wekkertje op zijn kast tikte monotoon, en buiten klonken af en toe eenzame stappen. – Helemaal boven in zijn borst, waar de keel begint, zat een zachte, lauwe, vloeibare pijn, die vaak de neiging had in zijn zware ogen op te wellen. Maar omdat hij zich schaamde om echt te huilen, hilde hij het alleen in woorden neer op het geduldige papier.

Daar vertelde hij zichzelf in weke verzen met een weemoedige toon dat ze zo zoet en lieflijk was en hij zo ziek en moe, en dat er een grote onrust in zijn ziel zat, die een vage verte in dreef, een verte waar tussen louter rozen en viooltjes een zoet geluk sluimerde, maar hij was vastgeketend...

Zeker, het was belachelijk. Iedereen zou erom lachen. De woorden waren ook zo dom, zo nietszeggend hulpeloos. Maar hij hield van haar! Hij hield van haar!

Natuurlijk schaamde hij zich meteen na die bekentenis. Het was immers zo’n armzalige, knielende liefde dat hij alleen maar stil haar voetjes zou willen kussen omdat die zo lieflijk waren, of haar witte hand, daarna zou hij met plezier willen sterven. Aan haar mond durfde hij niet eens te denken. –

Toen hij op een keer ’s nachts wakker werd, stelde hij zich voor hoe zij daar nu zou liggen, haar lieve hoofd in de witte kussens, haar zoete mond een beetje open, en haar handen, die onbeschrijflijke handen met die teerblauwe adertjes op de deken gevouwen. Dan gooide hij zich plotseling om, drukte zijn gezicht in het hoofdkussen en lag lange tijd in het donker te huilen.

Daarmee was het hoogtepunt bereikt. Hij was nu zo ver dat

hij geen gedichten meer kon schrijven en niet meer kon eten. Hij meed zijn kennissen, ging nauwelijks nog uit en had diepe, donkere kringen onder zijn ogen. Hij werkte helemaal niet meer en had ook geen zin om te lezen. Hij wilde alleen nog maar vermoeid verder dommelen, in tranen en liefde, voor haar foto, die hij allang had gekocht. –

Op een avond zat hij met zijn vriend Rölling, die hij al van school kende en die net als hij medicijnen studeerde maar al een paar semesters verder was, rustig in een hoekje van een of andere kroeg met een glas bier. Toen zette Rölling plotseling resoluut zijn bierpul op de tafel.

“Nou, jongen, vertel nu maar eens wat er eigenlijk met je aan de hand is.”

“Met mij?”

Maar toen ging hij toch overstag en begon hij te vertellen, over haar en over zichzelf.

Rölling schudde bedenkelijk zijn hoofd.

“Slechte zaak, jongen. Geen schijn van kans. Jij bent niet de eerste. Volkomen ongenaakbaar. Woonde tot nu toe bij haar moeder. Die is weliswaar al enige tijd dood, maar toch – echt geen schijn van kans. Stuitend fatsoenlijk meisje.”

“Maar dacht je dan dat ik...”

“Nou, ik dacht dat jij hoopte...”

“Ach, Rölling!...”

“O... zit het zo! Pardon, nu begrijp ik het pas. Ik had niet gedacht dat het zo diep ging. – Nou, dan stuur je haar een bos bloemen, je stuurt haar een kuise, eerbiedige brief, smeekt haar om schriftelijke toestemming om je opwachting bij haar te maken zodat je je bewondering mondeling kunt uitspreken.”

Hij werd doodsbleek en trilde over zijn hele lichaam.

“Maar... maar dat kan toch niet!”

“Waarom niet? Voor vijftig pfennig heb je een bode.”

Hij trilde nog meer.

“Mijn god – als dat zou kunnen!”

“Waar woont ze ook alweer?”

“Dat – weet ik niet.”

“Weet je dát nog niet eens?! Ober, het adresboek.”

Rölling had het al snel gevonden.

“Zie je wel? Ze heeft lang in een voornamere wereld gewoond, nu woont ze opeens Heustraße 6a, driehoog; kijk, hier staat het: Irma Weltner, actrice bij het Goethe-Theater... Dat is trouwens een vreselijk goedkope buurt. Zo wordt de deugd beloond.”

“Alsjeblieft, Rölling...”

“Nou ja, goed dan. Dat doe je dus. Misschien mag je haar hand wel eens kussen – dweper! Dat geldt voor die parketplaats gebruik je deze keer voor dat boeket...”

“Mijn hemel, wat kan mij dat rotgeld schelen!”

“Wat is het toch fijn, buiten zinnen te zijn!” declameerde Rölling.

De volgende morgen al ging er een ontroerend naïeve brief samen met een wonderschoon boeket naar de Heustraße. Als hij antwoord van haar kreeg – wat voor antwoord dan ook – wat zou hij dan juichend de regels kussen!

Na acht dagen was de klep van de brievenbus in de voordeur afgebroken door het vele openen en sluiten. Zijn hospita foeterde.

De kringen onder zijn ogen waren nog dieper geworden; hij zag er werkelijk ellendig uit. Als hij zichzelf in de spiegel zag, schrok hij behoorlijk; en dan hilde hij van zelfmedelijden.

“Hé, jongen,” zei Rölling op een dag heel beslist, “zo gaat het niet langer hoor. Je takelt steeds verder af. Er moet iets gebeuren. Morgen ga je gewoon naar haar toe.”

Zijn ziekelijke ogen werden heel groot.

“Gewoon... naar haar toe...”

“Ja.”

“Ach, dat kan toch niet; daar heeft ze helemaal geen toestemming voor gegeven.”

“Dat was hoe dan ook stom, dat geschrijf. Dat hadden we meteen wel kunnen bedenken, dat zij niet meteen schriftelijke avances zou maken met een onbekende. Je moet gewoon naar haar toe gaan. Je bent immers al dolgelukkig als ze een keer goedendag tegen je heeft gezegd. Tenslotte ben je geen monster. Ze zal je er heus niet zomaar uitgooien. – Morgen ga je.”